

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt VIII. Legatorum electio: eorum accessus Tridentum, & Caesarei
Oratores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1545.
 a Apparet
 ex variis lo-
 cis Actis
 Consistor.
 b 16. De-
 cembriis
 1545. vt
 in Actis
 Consistor.

postea reliquis, vti insignia Purpuratorum fusciperent: ^a nec ut multò post collata Paceo Purpura, ac satisfactum Casari, pro suo tempore ^b narrabitur. Sicut autem ingentis est audacia, calumnianti sua commenta pro veris assumere, ita ingentis est pondus redarguenti, ea commentitia & veritatis inania demonstrare, cum Lydius aliquis lapis haud nobis suppetat, qui, vt aurum, perinde verum dictum à falso distinguat, quod quasi conditionis humanæ felicitatem declamatores ac Poëtæ nobis augurantur; sed beneficia parens Natura, quæ nobis illud denegauit, & Philosophi naturæ canorum conscij, futurum fuisse miseriam arbitrantur.

CAPVT VIII

Legatorum electio: eorum accessus Tridentum, & Casarei Oratores.

Paulus senio morbisque confectus, imparem se tolerando frigidiori Alpini cæli sentiebat: decreuit ergo Legatos eò destinare, non solum solennia Synodi primordia (vbi bis aliàs seculum statuerat) auspicaturos; sed ad Fidei decreta, emendationisque leges progressuros: habens etiam in animo eò ipse tunc demum accedere, si vrgenti necessitate cogeretur. Propterea ternos exempli Purpuratorum ordine seligendos putauit, nec suspectos Principibus, & probitate prudentiæque spectabiles. Nominauit ex Episcopis Ioannem Mariam Montanum, ^b Antistitem Prænestinum, qui ad Pontificiam Tiarā creditus est ductu virtutis accedere, donec reipsa non peruenit; Marcellum Ceruinum, cui contigit collegam subsequi in Principatu, sed antecedere in existimatione posterorum; & Reginaldum Polum, qui in iisdem Comitibus, quibus Montanus Pontifex renuntiatus est, proximè fuit in pluribus suffragationibus, vt ipse renuntiaretur. Vnde liquet, delectos à Paulo Concilij Duces quot Legatos, totidem existimatione quidem, ^c in prima

b 6. Februarij, in Actis Consistor.

c In prima editione Lōdineusi oppositum dicitur: sed ex contextu apparet, erratum fuisse ab impressore; vt postea correctum est in cunctis reliquis impressionibus.

Neque hinc obliuiscitur Suauis, inter varios laudum flores calumnix vepres implicare. Ait quippe, Montanum fuisse delectum, quòd exploratum erat, non potiorē conscientix rationem, quam fidelitatis erga Dominos eum habiturum. ^c Perinde, quasi vbi Pontifex huiusmodi temperaturæ homines ad hoc muneris quæsiisset, duos Montano collegas adiunxisset integritatis tam irreprehensibilis, vt ne ipsius quidem Suauis mordacitas eam ausit impetere. Nihilquam verò legimus, ita Montanum audiisse, vt per insidiosam fidelitatis

tatis commendationem comminiscitur hic egregius laudator. **Quin** haud reticero, huius Purpurati amplitudinem acceptam referri eius patruo Antonio Montano, quod is Domini sui voluntatem conscientiae imperio posthabuerit, ut per aliam opportunitatem libro primo insinuauimus; dum vehementissimis Iulij II. commendationibus inflexibilis, ^a commendatum litigatorem sententiã perculit, statimque primum iracundi Principis impetum veritus, Neapolim aufugit: sed Iulius animo pacatiore integritatem Iudicis admiratus, eum Purpurã remuneratus est. Atque ad tam magnanimi beneficij memoriam Antonij ex fratre nepos, de quo scribimus, ad Pontificatum euectus, Iulij nomen sibi adsciuit.

3 Missus quoque Tridentum à Pontifice Cauensis Antistes, Interuentij nomine, ut eodem fungeretur munere, quod in präterita conuocatione illi fuerat impositum. Duo Legati eò breuì accessere: Polus ^b aliquantò seriùs, ob insidiarum suspicionem, quas illi per vias Britanni Regis grassatores intruxerant.

4 Suas hic interserit commentationes Suauis: Maturasse scilicet Pontificem Legatos mittere, antequam facultatis Diploma ac mandatorum libellum ipsi traderet. Verumque verum est: sed Diploma missum ^c ante diem inchoationis indictæ, idque satis erat. **Quin** etiam postmodum actum est ^d de quibusdam ex voto Legatorum reconcinnandis; quod tamen factum non est. Missa pariter ad eos alia Diplomata peculiarium facultatum, uti semper accidit. Mandata magna ex parte coràm tradita; & quando ex illis nonnulla dilationem patiebantur, maioremque deliberationem petebant, fufius deinde perscripta, & paulò post ^e superuenerunt. Nec huiusmodi agendi ratio subolere arcanam artem potest, nisi apud homines ignaros, quot necessariis curis occupata, adeoque quot moris inuitabilibus obnoxia sit Aula Romana. Tum verò Legatorum accessus simul cunctis ostendebat rem seriò agi, simul Præsules ad festinandum vrgebat, cum in omni conuentu vsu veniat, ut nisi vulgato primorum aduentu reliqui stimulentur, omnes ad iter torpescant.

5 Dein plurima infarcit mendacia. Affirmat, Pontificem aucupandæ Cæsaris gratiæ cupidum, demandasse Nuntio, ut eam capteret opportunis in Turcam ac Protestantes pollicitationibus; quod ab illo ex sententia peractum. Omnia planè è contrario. Granuellanus Cæsaris intimè conscius, & ab eo in Germaniam missus, ^f cum amplissima, suprã quàm vmquam aliàs Cæsar concesserat, potestate, conquestus est cum Othone Truxesio Augusta-

1545.

a Cappellanus in suis narrationibus.

b Ex Literis duorum Legatorum ad Farnesium: & eò peruenit 4. Martij, ut in Diarijs. Que autem ad Ceruinu spectat, & ad Literas vel ad eum, vel ab eo scriptas, seu scriptas, seu simul cum alijs Legatis, & ad alias scripturas per eius manus habitas, exscripta sunt ex Archivio Ceruinorum, eorumque hereditum, ubi asseruantur.

c In Epist. Farnesij 14. Martij 1545.

d Duæ Literæ Farnesij ad Legatos, 14. Martij 1545.

e Missa sunt 14. Martij, ut ex Literis Farnesij.

f Literæ Legatorum ad Farnesium, 14. Martij 1545.

RO 1545.

1545.

* In Epistola Augustani Cardinalis ad Farnesium, & in responsione huius, communicata Legatis 12. Aprilis 1545.

no Episcopo, * nuper Purpuratis adiuncto in gratiam Ferdinandi, parciosem fuisse Paulum in communicandis Cæsari suis consiliis de Synodo, de Conuentu, ac de subsidio in Turcas, seque obtulit sequestrum ad abstergendum omni offensione Cæsaris animum, tantumque effecit, ut idem Otho Pontifici addictus, hominem quo ad secreta utebatur, ad Paulum miserit, qui rem efficaciter transigeret, sicut pariter apud Legatos Tridenti promotum est, Oratoris Mendocæ ac Ferdinandi Regis officii. Paulus verò tam grauer in cogitasset, ut proponentibus sibi Legatis ac Tridentino Cardinali, rem omnino confectum iri, si vnà cum Farnesio literas mitteret, quibus Purpuram sponderet Episcopo Atrebatensi illius cupientissimo, & cuius parens Granuellanus consilia Cæsaris moderabatur, plane abnuerit; ratus indecorum Pontifici, eo pretio quamuis ingenti emolumenta coemere, quod vilescere videretur, si gratiosi apud Cæsarem ministri cupiditatem sacris honoribus exsaturaret.

Ad hæc, alia Suauis subtexit: Voluisse Pontificem in Germaniam Legatum habere, qui Cæsari sese opponeret, si quid fortè in eum male affectus ipsi noxium præciperet, seu permetteret in Comitibus, sed veritum, ne quid indignum Legatus Wormatiæ pateretur, sicut duxisset ad Cæsarem prius, quàm ad Comitibus eum mittere: Cæsarem enim haud interfuturus illi Conuentui censebatur, ut per eam occasionem Wormatiæ Legatus transeundo, Pontificis affectis quæ agenda essent præscriberet, atque è propinquo rebus, ut vsus foret, probè consuleret: interea verò missum ad Regem Romanorum Nuntium Fabium Mignanelum, Antistitem Grossetanum.

Postremum illi erratum condonemus, dum Mignanello id temporis tribuit Episcopi nomen, quod postea obtinuit. Ei, qui toties innumeros dehonestat falsò, non videtur exprobrandum, si semel honorem vni falsò deferat. Solidiora expendamus. Infortunium huius hominis est, cum enarrat quæ comminiscitur, semper ea comminisci, quæ & rebus gestis repugnant, & scriptis redarguuntur.

Nihil minus habebat in animo Pontifex, quàm Farnesium Cardinale destinare Legatum; cum decretum fuerit in Senatu 23. Ianuarij, * in quo tres Concilij Legatos constituendos sancitum, ut Legatus ad Cæsarem cum arctissima facultate mitteretur; quæ nepotem Pontificis, & supremum administrum planè dedecbat. Deinde mutatum consilium mittendi cuiusvis conditionis Legati, quippe factis esse Pontifici videbantur, ad absistendum, si quid Wormatiæ nequiter tentaretur, mandata Tridentinis Legatis præscripta. Hæc itaque Legati missio non à Pontifice sponte habita, sed flagrantissimè

* In Actis Consistor.

tissimis Granuellani precibus concessa, cuius nomine ab Augustano ad Pontificem datae sunt literae. Quin Paulus initio restitit, responditque, Sufficere ibi Mignanellum Romanorum Regi Nuntium designatum, qui per dispositos equos eò celerabat, ne munus illud Nuntij à Verallo relictum, ad Cæsarem in Belgium profecto, plus æquo vacaret, vti Tridentini Legati suggererant. ^a Et sanè in seligendo eo Nuntio consuetà prudentià vsus est Paulus, propterea quòd Mignanellus huiusmodi planè ministerium, & ad huiusmodi negotia se exercuerat, dum ibi Alexander Cardinalis Legatum ageret, ac tam egregiè cum in eo, tum in aliis muneribus se gessit, vt merito à Pauli successore Senatoriam dignitatem acceperit.

§ At postea eiusdem Augustani, suorumque ^b Legatorum suasu, (quibus mox innotuit, Truxesium & Granuellanum altiori motione impulsos) Farnesium Legatum ad Cæsarem constituit: ^c cum praesertim ea legatio argumentum suscitare non posset antiquis fabellis, quasi tenderet ad impetrandam Insubriam: Carolus enim iam euulgauerat, ac Paulo significauit, ^d se, ad seruandas pacis conditiones, destinasse Ferdinandi fratris filiam Aurelianensi Duci in matrimonium collocare, traditã in dotem Insubriã; quod Pontifex ad Senatum retulerat. Hæc tamen legatio liuidas Suauis interpretationes haud euasit: eam enim paulò post indicat ad duo quasi tendentem, simul ad implicandum Cæsarem per Farnesij adhortationes bello aduersus Protestantes, quòd eum à Concilij cura distraheret; simul ad obtinendum assensum, vt Paulus Parmam ac Placentiam suis Farnesiis iure beneficiario traderet. Hæc commenta non eã sanè mediocri vituperatione satis puniuntur, quæ falsis per emota mentis temeritatem prolatis deberetur. Etenim cum Suauis perlustrasset (vt ipse profiteretur atque ostendit) Montani literas Romam missas, haud certè potuit ibi non legere quæ supra memorauimus de legationis huius origine, aduersantia prorsus duabus illis à se allatis causis. Præterea neque potuit oculis non vsurpare, non modò non iniunctum Legato, vt Cæsaris animum à progressu Concilij remoueret; sed eum certo consilio adiisse, vti Concilium inchoaretur, atque eius continuatio à mente Cæsaris penderet, quem suspicio erat, ægrè ferentibus Pontificiis, non iam amplius eò propendere, vt mox dicemus, & Suauis enarrat, malè cautus mendaciorum textor. Vnde Legatus ad Cæsarem eo accessit animo, vt illum redderet certiore de Synodo inchoanda, tamquam de re iam decreta.

9 Historiam prosequar. Cum Legati Tridentum peruenere,
Pars I. O o o ^a pra-

1545.

^a Literæ ad
Farnesium
13. Martij.

^b Literæ Legatorum ad
S. Flore
Cardin.
26. Aprilis.
^c Literæ Farnesij ad Legatos, 12. Aprilis 1545.
& duæ Literæ Legatorum ad ipsum, 13. & 14. Martij.
^d In Actis Consistor.

1545.
a Literæ Legatorum
13. & 18.
Martij.
b Literæ Legatorum
12. & 16.
Martij.

a præter Cauensem Antistitem, neminem naçti; sed mox accesserunt Thomas Campeggius Feltrensis, & Cornelius Mussus Bituntinus Episcopi. Eò quoque Venetiis regressus est Didacus Mendoza Cæsareus Orator, quicum de ritibus honorariis res facile composita. b Etenim cum is prius expetisset legationem in templo solemniter exponere, contentus est postea, ut in Legatorum ædibus publicè audiretur; sicut iam Episcopus Atrebatensis ibidem prius Legatus fuerat auditus. Verba reuerenter fecit. Nec difficulter conuenienter pariter est de loco sedendi in actis publicis; quamquam id postea in controuersiam reuocatum, quod suo loco narra- bimus. Ut enim in elementis, itidem in litibus, ea quæ inanitate plus habent, difficilius in loco firmantur.

C A P V T IX.

Plurima Suauis falsò dicta refelluntur.

Suauis, ubi commemorat Mendozam, accepto à Legatis responso, contestatum illis verbis, *Quatenus id suo Principi nulli sit detrimento*; amicam de more appendiculam subiecit; atque; Hinc palàm fieri, quàm charitate procederetur ad inuicem illius sacrosancti Cœtus ponenda. Quàm insulsa accusatio: Quæ vel leuiter Aulæ conscius ignoret, à Principum ministris affatum vsurpari, ad ostentationem seu prudentis animi, sui studiosi, humilissimi modi cautiones, tametì inter virum & vxorem, inter patrem ac filium res agatur?

Operæpretium hîc est, ut Lectorem admoneam, inspectum quidem à Suauis fuisse (ut ipse profitetur, & à me alibi memoratur) literarum volumen Montani, Legatorum Principis, in quo continebantur literæ Romam scriptæ, quæ per eius manus voluebantur, non item illæ, quæ aliquoties ab aliquo è suis Collegis datæ sunt, in eo volumine à Montano minimè insertæ, multoque minus peccari nomine ab illis conscriptæ; nec eæ pariter, quod pluris interest, quæ ad Legatos mittebantur vel ab Vrbe, vel à Pontificis ministris apud Principes degentibus. Hinc est, quòd in rebus quæ satis per priores literas innotescunt, sponte solum peccat, quæ in quibus interpretationibus, quæ fraudulento de iis rebus silentio, quibus omissis, quod veri superest deformatur: ut planè contingeret, si dum vultus expingitur, nec oculi nec nares apponerentur. Sed de iis rebus, quæ vel in aliis literis habentur, vel quòd percipiuntur, opus est harum luce ad declarandas priores, sapissime per inuicem labantur.